

MET
HET
OOG
OP
DE

VERTE

HORIZON

Eén blik op de horizon en
de kans bestaat dat mijn
verbeelding er met me vandoor
gaat; in gedachte vezonken
ga ik de halve wereld over,
zie de rest mijn leven aan mij
voorbij trekken of beland daar
waar mijn huist of rekeningen
worden opgemaakt.

Deze fotoserie is een hommage aan de verte en aan de wachtende mensen die, temidden van de mensenmassa, de geheimzinnige, veelbelovende of tot nadenken stemmende horizon zochten. Niet hun blik heb ik gefotografeerd, maar ik kijk met hen mee naar de verte.

— O I

De horizon ligt niet alleen vóór, maar ook achter ons. Een blik daarop kan ons zo maar een spiegel voorhouden met daarin wat we al dan niet bewust hebben nagelaten, ooit anders hadden willen doen of onnadenkend van tafel hebben geveegd.

Net als de horizon zelf is de overgang van werkelijkheid naar verbeelding niet scherp te trekken. Het blauw dat hemel en aarde verbindt, is onderweg verdwaald tussen de moleculen van de lucht en de zee en heeft de horizon de eeuwige vage streep blauwgrijs gegeven.

De eerste ordening in de chaos van de oerknal was een scheiding van hemel en aarde en daarmee die van de duisternis en het licht. Het was geen harde lijn tussen boven en onder, maar een vaag gebied waarin hemel en aarde bij elkaar lijken te komen, een horizon die ver genoeg weg is om ons los te kunnen maken van onze dagelijkse beslommeringen en om ons te kunnen richten op onze diepste verlangens.

Het is niet alleen de horizon zelf die iets in ons wakker roept, maar ook de kleur ervan. Goethe: 'Omdat we de hoge hemel en de verre bergen blauw zien, zo lijkt ieder blauw vlak voor ons ver weg. Zoals we iets moois vóór ons achterna willen gaan, zo zien wij ook graag blauw, niet omdat het op ons afkomt maar omdat het ons naar zich toe trekt.'

Blauw doet een appèl op ons, het blijft onze blik trekken. Hoe blauwer hoe groter de verlokking. De blik van veel wachtenden, wordt alleen niet meer aangetrokken door de horizon, niet door de verte, noch door het fletse blauw ervan, maar door het veel krachtigere blauw van hun mobiel. Het blauw van het kleine scherm doet een klemmender beroep op ons dan het blauw van de horizon. Dat past helemaal in het beeld dat Jason Farman, hoogleraar Amerikanistiek aan de Universiteit van Maryland in zijn boek; *The art of waiting, from ancient to the instant world.* schetst; onze leefwereld staat in het teken van instant communicatie, wachten zien we als 'een activiteit van

vroeger, die we nu hoe dan ook willen vermijden. We kunnen ons door het wachten bekocht voelen, Want de tijd die we al wachtende voelen wegtikken, hadden we ook kunnen gebruiken om iets anders te doen.

Als iets anders doen betekent; creatief zijn, vinden we bij Nietzsche hoop: het wachten is bij hem het begin van creativiteit. Wachten mag dan een 'verlies van zekerheden' betekenen en verveling, een 'onaangename windstilte van de ziel', maar die zijn nodig voor het 'onbekommerd laten waaien van de winden van creativiteit'.

Voor Simone Weil is wachten, stilstaan, niets doen, ongericht luisteren en kijken, loutering voor de ziel. De tijd die we gebruiken om naar de horizon te kijken en het wachten bekorten, is géén verloren tijd. Wie wacht is zich van de tijd bewust – en bijgevolg ook van de vergankelijkheid van het bestaan. Wachten zag Weil als begin van het in evenwicht brengen van het hogere leven. Bij haar is het 'equilibrium': de balans tussen tegengestelden binnen de mens, de hoogst denkbare vorm van harmonie. Wie teveel naar één kant nijgt, raakt met ziel en zaligheid uit evenwicht. Alle kunst is wachten, schreef zij; 'en ook het krijgen van inspiratie is wachten'. Wachten, attendre in het Frans, -en attention- liggen dicht bij elkaar. Het wachten is voorwaarde om met aandacht naar jezelf en de wereld te kunnen kijken. 'Wachten maakt ons leeg van alle mogelijke begrenzingen en daarmee veranderen we 'de tijd in eeuwigheid'.

In 'Stil de tijd' en 'Kairos' ziet Joke Hermsen wachten en mijmerend loskomen van de zekerheden in ons digitale staccatoleven, juist als een mogelijk begin voor waar zij hartstochtelijk een lans voor breekt: nieuwe inspiratie, enthousiasme, creativiteit en bevolegheid. Een vonk of een all-over nieuw begin. Een belangrijke rol legt zij weg voor Kairos de Griekse god van het juiste ogenblik. Hij heeft vleugels (want hij is zo weer verdwenen) en maar één lange lok haar. Die is alleen te grijpen als het juiste moment zich aandient. Nietzsche ziet in hem een bondgenoot als de verpersoonlijking van de kans om met succes de strijd tegen het nihilisme te voeren.

Aan hen die van tijd tot tijd los maken van hun digitale werkelijkheid en naar de horizon kijken of op Kairos wachten is deze fotoserie een hommage.

jullie denken.

Bewogen door de verte

VOORJAAR | 02.1

VOORJAAR

Kijk, hier bij het raan is de nachtlucht zacht,
vanaf de lange lijn van schuim,
waar de zee het uitgebleekte land ontmoet,
klinkt het geschraap van kiezels
door de golven weggehaald,
en bij terugkeer hoger op het strand gelegd.

M. Arnold; Dover beach,

— 02.2

ZOMER

HERFST

— 02.3

WINTER

Bewogen door de verte

— 03

Crossing Brooklyn Ferrry. (1885)

In 1856 publiceerde Walt Whitman het gedicht 'Crossing Brooklyn Ferry' in 'Leaves of Grass'. Dat was een bundel gedichten waarin hij met iedere woord het leven, vroeger en in de toekomst bezong. Whitman stond in New York en voelde de wereld door zich stromen, hij diende de lezer in een enorm tempo een shot beelden toe die hij voor zich zag. Daarbij leek hij verslaafd te zijn aan een poging tot volledigheid, Het gedicht is weinig minder dan een maniakale opsomming. Aan alles wil hij recht doen door het maar te noemen en dat in de cadans van een oudtestamentische tekst. In de 'Crossing' keek Whitman mee met de mensen die hij op de ferry had geobserveerd, maar voelde zich daarbij niet gebonden aan tijd of plaats.. De bundel vond Whitman dermate van belang dat hij zijn leven lang hetzelfde boek opnieuw bleef uitgeven, vermeerderd en verbeterd. Whitman-biograaf Jerome Loving vond de Crossing, "Whitmans grootste viering van het bestaan".

De Leaves of Grass kende ik, maar zonder de Crossing Brooklyn Ferry. Die had Whitman vanaf 1860 als zelfstandig werk gepubliceerd en niet in iedere latere versie meer opgenomen. Halverwege mijn fotoprojekt kwam ik de Crossing tegen. Net als Whitman keek ik mee met de mensen die ik heb gefotografeerd, net als bij Whitman stonden ze los van plaats en tijd.

Vrij naar fragmenten uit de 'Crossing brooklyn Ferry'

"De vele honderden die met veerboten de rivier oversteken om naar huis te gaan vind ik belangrijker dan zij denken.

En jullie die van oever tot oever zullen oversteken in volgende tijden, jullie zijn mij dierbaar, jullie hebt groter aandeel in mijn overpeinzingen dan jullie denken.

Tijd noch plaats laten zich gelden, ook afstanden doen er niet toe,

Ik ben met jullie, mannen en vrouwen van de volgende generatie of van alle volgende generaties zo je wilt,

Precies wat jullie voelen als je de rivier en hemel gadeslaat, voelde ik ook,

Precies zoals ieder van jullie een mens is in een menigte,

was ik een mens in de menigte, Bewogen door de verte

Precies zoals jullie staan te leunen over de borstwering en toch voortsnellen met de snelle stroom,

stond ik en snelde voort,

Precies zoals jullie keken naar de talloze scheepsmasten en de boomdikke schoorstenen van de schepen, keek ik.

Ook stak ik keer op keer de oude rivier over, sloeg de jonge zeemeeuwen gade, zag hen hoog in de lucht drijven met bewegingloze vleugels en wiegende lijven,

Zag hoe het glinstergeel op hun lichaam oplichtte, terwijl het overige in zwarte schaduw bleef,

Zag ze in langzaam beschreven cirkels zacht in het zuiden dalen,

Zag de weerschijn van het zomerlicht in het water,

Werd soms verblind door de glinsterende zonnestroom,

Keek naar de sprankelende lichtspaken

om de weerspiegeling van mijn hoofd in het water dat ook de zon weerkaatste,

Keek naar de nevel over de rug van de heuvels naar het zuiden, Zag de stoomdamp in dikke violetgetinte vachten wegdrijven,

Keek in de richting van de beneden-baai om de aankomst van de schepen te zien,

Zag ze naderen, zag aan boord hen die mij na waren,

Zag de witte zeilen, zag de sloepen, zag de schepen voor anker,

Bewogen door de verte

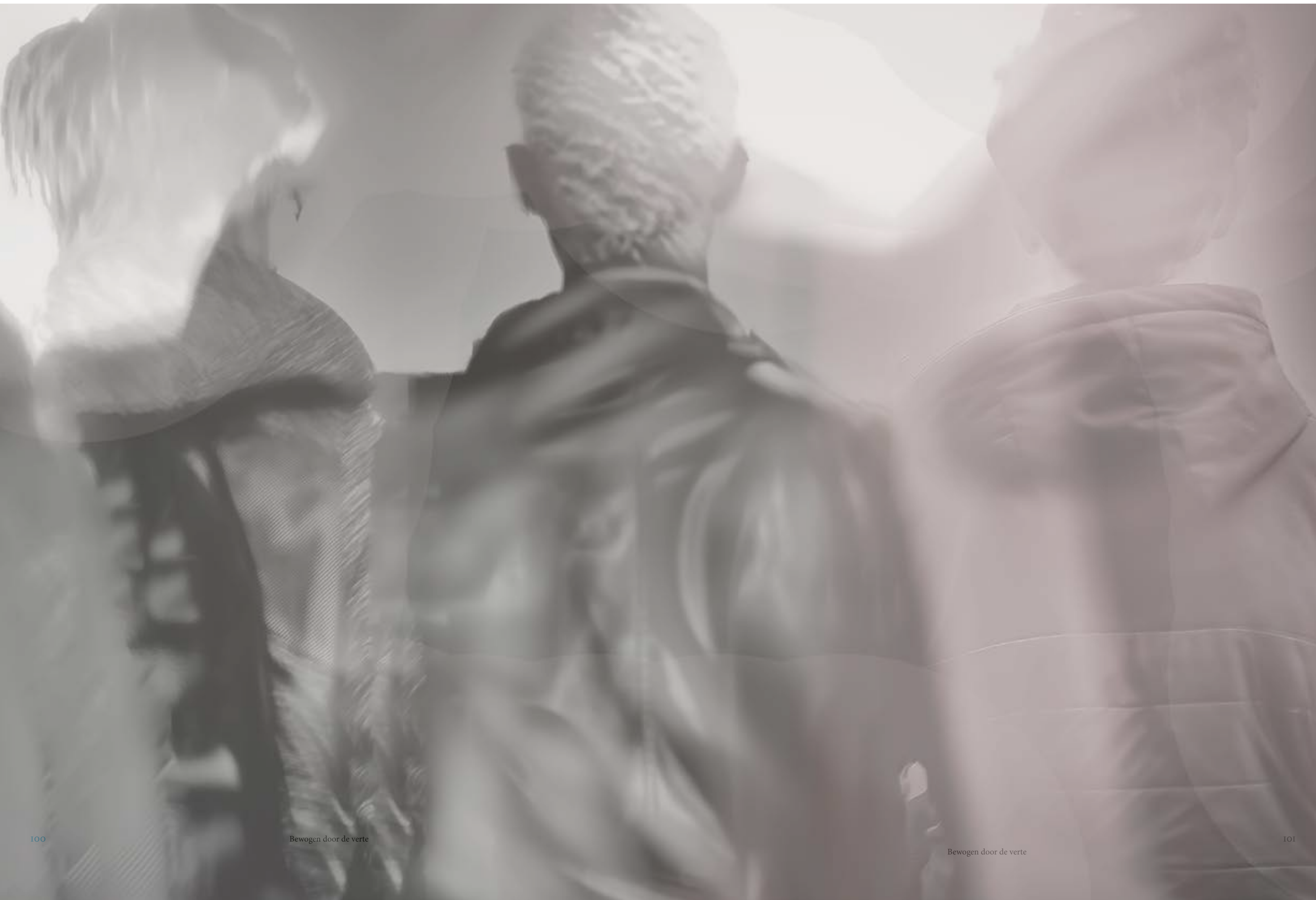

Ik heb een diep gewortelde neiging op alles te wachten waar een derde ontbreekt. Drie biedt houvast. Het geeft een gevoel van volledigheid; begin, midden en eind, verleden, heden en toekomst; drie is een verbindend begrip. De kleinst denkbare menigte bestaat dan ook uit drie mensen.

Dompel je handen in het water,
Dompel ze er tot je polsen aan in.
Staar, staar in het bekken,
En vraag je af wat je ontging.

Het was laat, laat in de avond,
De stellen waren verdwenen;
De klokken met luiden gestopt,
Maar de diepe rivier stroomde door.

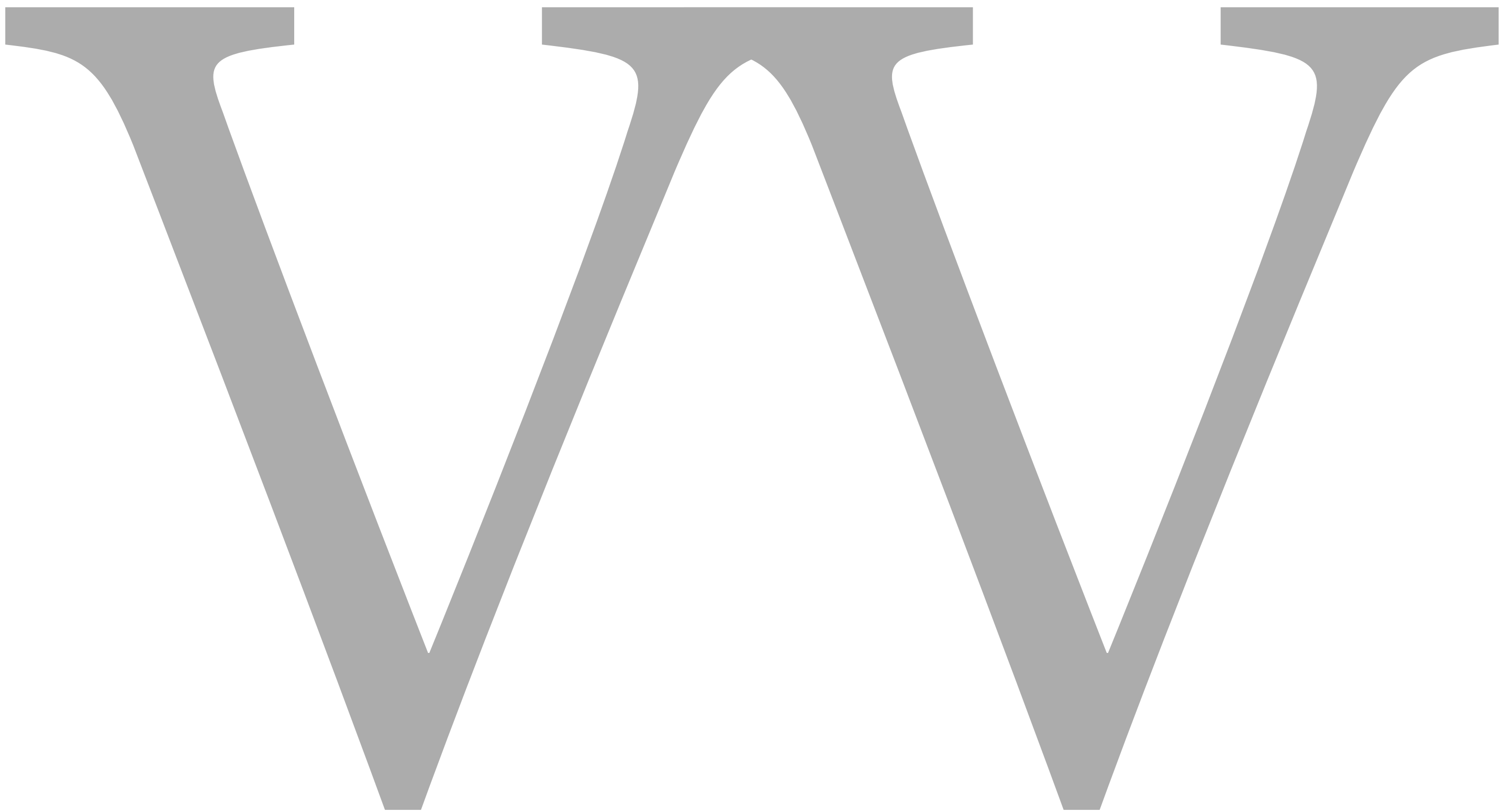
Uit: As I Walked Out One Evening, W.H Auden

Het is de ‘verzamelerspoëzie’ van Walt Whitman geweest, zijn drang om met het schuim op de lippen aan het woord te blijven die mij heeft aangezet tot het maken van de serie. Wat begon als een paar bewogen foto's op de pont van Amsterdam Centraal naar Noord, is uitgedijd tot een verzameling van mensen die met elkaar gemeen hebben dat ze zich temidden van de massa onderscheiden door naar de tijdloze verte te kijken. De pont werd geleidelijk de Brooklyn Ferry.

Het rijtje Campbell soepblikjes, Susan Hiller's opsomming van de 303 foto's van haar J-Street Project, of Italo Calvino, Samuel Beckett, Erik Bindervoet, Charlotte Mutsaard, Virginia Woolf, Julian Barnes, Borges, het zijn kunstenaars met een voorliefde voor lijstjes, reeksen, opsommingen. Ecco noemde ze 'stijlfiguur van precisie en van details die het opnemen tegen het grote gebaar van nutteloze voorwerpen, het zijn rare toevalligheden en vondsten die zegevieren over de gebeurtenissen, en 'er kan altijd nog iets bij'.

Ook James Joyce was een opsommer. Hij schreef een van de meest duizelingwekkende opsommingen die in geen enkel categorie te plaatsen was. In het hoofdstuk 'Anna Livia Plurabelle' uit Finnegans Wake verwerkte hij de namen van 1052 rivieren en wateren die soms wél maar vaak ook níét bestonden. Honderd pagina's had hij er voor nodig en deed er jaren over om ze bij elkaar te zoeken. De zoektocht was voor Joyce zo belangrijk dat hij die niet alleen deed, maar daar ook anderen bij schakelde. Het liefst zou hij de opsomming eindeloos door laten lopen. Met de reeks wilde hij 'woorden ondergeschikt te maken aan het ritme van het water, eindeloos en stromend.'

De lijst van eigenschappen die Cole Porter zijn vrouw toedichtte, bedoelde hij niet als een intellectuele zoektocht naar overeenkomsten, maar moest zijn indruk van haar weergeven. Hij vergeleek haar met het Colosseum, het Louvre, een sonnet van Shakespeare, Micky Mouse, de

Het rijtje Campbell soepblikjes, Susan Hiller's opsomming van de 303 foto's van haar J-Street Project, of Italo Calvino, Samuel Beckett, Erik Bindervoet, Charlotte Mutsaard, Virginia Woolf, Julian Barnes, Borges, het zijn kunstenaars met een voorliefde voor lijstjes, reeksen, opsommingen. Ecco noemde ze 'stijlfiguur van precisie en van details die het opnemen tegen het grote gebaar van nutteloze voorwerpen, het zijn rare toevalligheden en vondsten die zegevierden over de gebeurtenissen,

De beeldende verzameling	Zij die drijven en niet zinken
	Zij die niet denken dat
Jacques Prévert's, "Poging tot	Piraeus een man is
beschrijving van een bal masqué"	Zij die door hun reuzevleugels
is een beeldende verzameling van	niet kunnen vliegen
feiten die hij zo op het eerste gezicht	Zij die in hun dromen
zonder begin of eind samenstelde.	glasscherven planten
Maar de reeks voert wel degelijk	Op de Chinese muur
ergens naar toe; naar het Elysee waar	Zij die eieren stelen en ze niet
een gemaskerd bal wordt gehouden.	durven bakken
.	Zij die vierduizendachthonderd
Zij die godvruchtig	dertien meter Montblanc
Zij die vraatzuchtig	bezitten driehonderd meter
Zij die driekleuren	Eiffeltoren en vijftwintig
Zij die inwijden	centimeter borstomvang
Zij die geloven	Zij die rennen vliegen en ons wreken
Zij die geloven te geloven	Zij allen en nog zeer veel anderen
Zij die kris-krasten	
Zij die veren dragen	Gingen trots het Elysee binnen.
Zij die knobbelkragen	Voor een groot bal masqué.
Zij die hoofdletteren	
Zingen in de maat	
Poetsen aan de plaat	
Zij die de ogen neerslaan	
Zij die kaal zijn binnen hun schedel	
Zij die de meute zegenen	
Zij die hun voeten eer bewijzen	
Zij die de doden doen herrijzen	
Zij die die de bajonet ontvangen	

"Alsof het een foto is, zo moeten mijn bladzijde gezien worden. Geen verzameling van losse woorden of alinea's, maar als één geheel", vond Mallarmé. Hij bracht tekstfragmenten samen als een nieuwe literaire methode van schrijven. Zijn gedichten bestonden uit woorden en woordgroepen die bedoeld waren om zich 'te ontrollen' tot een film of een verzameling foto's.

